

Handläggare
Josefin Lokvist
Telefon: 08-50812197**Till**
Södermalms stadsdelsnämnd
21 augusti 2025

Skrivelse om LVM

Svar på skrivelse från Anne-Lie Elfvén med flera (L), Lars Rottem Krangnes med flera (C) och Erik Ehre (KD)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att svara på en skrivelse om Lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, från Anne-Lie Elfvén med flera (L), Lars Rottem Krangnes med flera (C) och Erik Ehre (KD). Skribenterna har frågor till förvaltningen om bland annat rutiner vad gäller användandet av LVM. Förvaltningen besvarar frågorna i detta tjänsteutlåtande.

Bakgrund

Södermalms stadsdelsnämnd gav den 24 april 2025 förvaltningen i uppdrag att svara på en skrivelse om LVM från Anne-Lie Elfvén med flera (L), Lars Rottem Krangnes med flera (C) och Erik Ehre (KD).

Ärendet

I skrivelsen framgår att Lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, var menad för att möjliggöra vård för personer som är fast i skadligt missbruk utan egen vilja att söka vård. Lagstiftarens intention var inte att det skulle handla om rent fysiskt livräddande insatser, utan att det skulle innebära vård och rehabilitering från ett beroende. Men idag är praxis att man väntar alltför länge med att använda sig av ett LVM-beslut, vilket resulterat i att när individer med missbruk väl kommer till vårdinstitutioner så är de i extremt dåligt skick. Tyvärr leder det ibland även till dödsfall innan vården kommit till stånd. Som landets största kommun har Stockholms stad möjlighet att påverka rättspraxis. Men det kräver en god översiktsbild och en förståelse för hur staden jobbar idag.

Med anledning av detta önskar skribenterna få svar på följande frågor:

1. Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?
2. Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?
3. Hur många ärenden kring LVM inledde förvaltningen år 2023, 2024 samt hittills i år?
4. Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab- och kansli i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 11 augusti 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan svarar förvaltningen på frågorna i skrivelsen.

Fråga 1: Hur ser rutinerna i stadsdelen ut vad gäller användandet av LVM?

Förvaltningen har framtagna rutiner för handläggning av ärenden enligt LVM. Dessa utgår från lagen, SOSFS 2014:5, Socialstyrelsens handbok kring LVM samt stadens riktlinjer.

För en rättssäker men också jämlik och jämställd handläggning genomförs gemensamma ärendedragningar med handläggare och chefer där insatser och stöd diskuteras och samordnas. Dessutom följer verksamheten det aktuella rättsläget genom rättsdatabasen JP-Infonet men också genom deltagande på stadens vidareutbildningar. Under förra året deltog handläggare och chefer på stadens grundutbildning samt den fördjupande LVM- utbildningen.

Utgångspunkten är att i möjligaste mån erbjuda frivilliga insatser eftersom individens motivation och medverkan i sin egen planering ökar sannolikheten för uppnådda behandlingsresultat. Verksamheten försöker motverka tvångsplaceringar enligt LVM genom att arbeta proaktivt med att tidigt motivera till och erbjuda öppenvårdsinsatser. Antalet komplexa ärenden fortsätter dock att öka, många av klienterna har ett större stödbehov än vad stadens egen öppenvård och egna boendestödare kan tillgodose, vilket leder till ett växande behov av externa placeringar.

Fråga 2: Har det skett någon förändring över tid gällande när socialtjänsten tar beslut om LVM?

Efter socialtjänstinspektörernas granskning 2019 har arbetssätten justerats och verksamheten inleder nu i högre grad utredning enligt § 7 LVM. Södermalms stadsdelsförvaltning ingick inte specifikt i denna granskning men inspektörernas återkoppling var att

stadsdelsförvaltningarna överlag öppnar få LVM utredningar. Det justerade arbetssättet leder inte till fler faktiska ansökningar till Förvaltningsrätten om vård enligt LVM men verksamheten får in mer underlag från vården vilket leder till en bättre grund för utförlig utredning. Detta bidrar till mer rättssäkra beslut och kan även vara till hjälp att påvisa behovet av vård för klienten och motivera till behandlingsinsats. Vetskapen om eventuell tvångsvård kan också bidra till att klienten tackar ja till frivilliga insatser, som på sikt leder till bibehållen nykterhet. Verksamheten inleder även i högre grad än tidigare utredning enligt § 7 LVM baserat på egna iakttagelser, det vill säga att det inte behövs anmälningar från vården, polis eller andra myndigheter för att inleda utredning.

Eftersom tvångsvård enligt LVM är en drastisk och integritetskränkande åtgärd så behövs en ständig diskussion och vidareutbildning kring LVM. Stockholm stad erbjuder ofta utbildningar för nya men även för erfarna handläggare. Det finns även samordnare som ser över relevanta domar och håller i omvärldsbevakning.

Fråga 3: Hur många ärenden kring LVM inledde förvaltningen år 2023, 2024 samt hittills i år?

Hittills under 2025 har utredning enligt LVM inletts i 37 ärenden. År 2024 inleddes utredning i 81 ärenden och år 2023 var antalet 58 ärenden.

Hittills under 2025 har ansökning om vård enligt LVM inte varit aktuellt i något ärende. År 2024 genomfördes ansökning om vård enligt LVM i två ärenden och år 2023 var antalet tre ärenden.

Fråga 4: Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner när LVM används, samt utslussningen?

Samverkan med Statens institutionsstyrelses (SiS) LVM-hem fungerar som regel bra. Det kan vara en möjlighet för klienten att få dokumenterad nykterhet och exempelvis en neuropsykiatrisk utredning eller liknande som inte hade varit möjlig att genomföra under aktivt missbruk. Både staden och SiS har som målsättning att klienten så snart det är möjligt ska flytta vidare till en mer öppen vårdform såsom behandlingshem, en så kallad § 27 placering. Under en § 27 placering på behandlingshem sker de faktiska behandlingsinsatserna och det kan i vissa fall vara motiverat med förlängning av behandlingshemsplacering. En lyckad utslussning behöver få ta tid innan insatserna helt kan tas över av stadens egna utförare.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Snorre Berglund
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Jamie Tokic
Biträdande Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelsen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Snorre Berglund, Stadsdelsdirektör	2025-06-27
Jamie Tokic, Biträdande avdelningschef	2025-06-27